

Έργα υποδομών
Χρηματοδοτώντας το μέλλον
Ελλάδα

Μάρτιος 2016

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ		ΣΕΛΙΔΑ
1	Σύνοψη	3
2	Επενδύσεις σε έργα υποδομών	5
3	Προγραμματισμένα έργα υποδομών στην Ελλάδα	12
4	Χρηματοδότηση ελληνικών έργων υποδομών	27
5	Συμπεράσματα	33

Σύνοψη

Σύνοψη

- Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, **οι παγκόσμιες ανάγκες*** σε έργα υποδομών αναμένεται να αυξηθούν, αγγίζοντας τα \$ 55 τρισ. έως το 2030
- Στην Ελλάδα οι επενδύσεις υποδομών επηρεάστηκαν από την βαθιά οικονομική κρίση. Το επενδυτικό **κενό σε έργα υποδομών** κυμαίνεται μεταξύ 0,8πμ του ΑΕΠ (έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου) και 1,3 πμ του ΑΕΠ (σε σύγκριση με τον ιστορικό Ελληνικό μέσο όρο), το οποίο μεταφράζεται σε περίπου **1% ή €2 δισ. ανά έτος**
- Οι επενδύσεις σε έργα υποδομών έχουν σημαντικό **οικονομικό πολλαπλασιαστή της τάξης του 2x** ο οποίος μπορεί να ενισχύσει τη ζήτηση και σε άλλους κλάδους. Ο κατασκευαστικός κλάδος θα ενισχυθεί δημιουργώντας νέες **ευκαιρίες απασχόλησης** σε τακτική βάση, **προσελκύοντας ξένους επενδυτές** και ενισχύοντας την οικονομική ανάπτυξη
- Η Ελλάδα βρίσκεται στην 24^η θέση στη Ευρωπαϊκή Ένωση από πλευράς ποιότητας υποδομών, και υποφέρει από ένα συστηματικό έλλειμμα ποιότητας απέναντι σε πιο προηγμένες χώρες
- Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των ελληνικών έργων υποδομών έχει αυξηθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια της κρίσης. Η αξία των 78 έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη ή σχεδιασμό **ανέρχεται σε € 20,7 δισ.** - με το **33%** να προέρχεται από τον **κλάδο της ενέργειας** ενώ το **53%** αφορά **σιδηροδρομικά έργα και έργα αυτοκινητοδρόμων**
- Τα ανακοινωθέντα έργα **τουριστικών υποδομών** και **διαχείρισης αποβλήτων** (χρηματοδοτούμενα μέσω ΣΔΙΤ) φτάνουν στο **13%** του συνολικού ανεκτέλεστου και αποτελούν έργα κλειδιά για την ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Τα περισσότερα από τα έργα υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη είναι σε καθυστέρηση, ενώ επίσης καθυστερεί η ολοκλήρωση του σχεδιασμού, η χρηματοδότηση και η ανάθεση των έργων στη φάση του σχεδιασμού
- **Οι παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης**, όπως το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τα δάνεια, καθίστανται όλο και περισσότερο περιορισμένες, μετατοπίζοντας το επίκεντρο της χρηματοδότησης στον **ιδιωτικό τομέα**. Ιστορικά στην Ελλάδα, η **ιδιωτική χρηματοδότηση** ανερχόταν περίπου στο **15% του συνολικού προϋπολογισμού**, ενώ η **δημόσια χρηματοδότηση** (Κράτος, ΕΕ) **γύρω στο 40%**
- Οι **ΣΔΙΤ** και τα **Ομόλογα Έργων** θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην **μεγαλύτερη συμμετοχή** του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση των έργων υποδομών, εμπλουτίζοντας τα χαρτοφυλάκια των θεσμικών επενδυτών με χαμηλού κινδύνου προϊόντα αλλά προϋπόθεση αποτελεί η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και η μείωση της πολιτικής αβεβαιότητας

**εξαιρουμένων των τηλεπικοινωνιών και των κοινωνικών υποδομών*

Επενδύσεις σε έργα υποδομών

Ορισμός υποδομών

- «Ως υποδομές ορίζεται το σύστημα δημόσιων έργων μιας χώρας, ενός κράτους ή μιας περιοχής, συμπεριλαμβανομένων των οδικών δικτύων, των δικτύων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και των δημόσιων κτιρίων»

ΟΟΣΑ

- «Υποδομές είναι το βασικό πλαίσιο παροχής ενέργειας, υπηρεσιών συγκοινωνίας, ύδρευσης & αποχέτευσης και τεχνολογιών πληροφορικής & επικοινωνίας (ΤΠΕ) στους ανθρώπους το οποίο επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα τις ζωές τους»

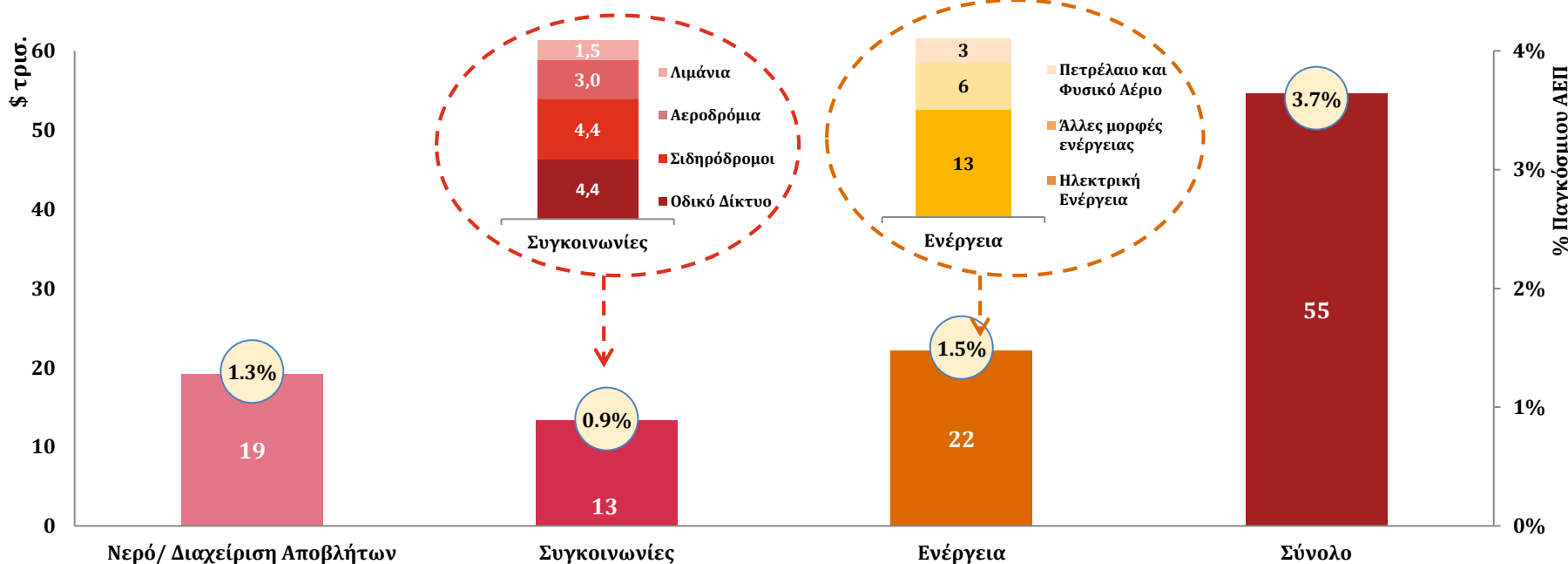
Παγκόσμια Τράπεζα

- Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, αναφέρονται στα **φυσικά συστήματα και δίκτυα τηλεπικοινωνιών** (κινητά, ευρυζωνικά, ενσύρματα, δορυφορικά, ταχυδρομικά) και στις **υπηρεσίες που παρέχονται μέσω αυτών** (διαδίκτυο, τηλεφωνία, ταχυδρομείο, ραδιόφωνο και τηλεόραση)
- Στη μελέτη έχουμε συμπεριλάβει έργα που αφορούν τις **μεταφορές** (αεροδρόμια, λιμάνια, οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο), την **ενέργεια** (ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο & φυσικό αέριο) όπως επίσης και την **ύδρευση & το αποχετευτικό δίκτυο**, ενώ **έχουν εξαιρεθεί οι ΤΠΕ και οι κοινωνικές υποδομές** (π.χ. Νοσοκομεία, Σχολεία, Δημόσια Κτίρια, Αθλητικές Εγκαταστάσεις και Χώροι Πράσινου)

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η παγκόσμια ζήτηση σε έργα υποδομών απαιτεί επενδύσεις ύψους περίπου \$ 55 τρισ. έως το 2030

- Μεταξύ 2010-2030, το **3,7 % του παγκόσμιου ΑΕΠ** χρειάζεται να επενδυθεί σε ηλεκτρισμό, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, οδικές και σιδηροδρομικές συγκοινωνίες και υπηρεσίες ύδρευσης
- Οι παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης δεν είναι πλέον βιώσιμες για να καλύψουν τη ραγδαία αύξηση των έργων υποδομών, οι επενδύσεις στα οποία –σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ– αναμένεται να ανέλθουν σε **\$ 2,8 τρισ. ετησίως έως το 2030**

Παγκόσμιες ανάγκες επενδύσεων σε υποδομές έως το 2030

Πηγή: ΟΟΣΑ (2006, 2007, 2012α), ΕΤΕπ

Επενδυτικό κενό ύψους 1,3 πμ του ΑΕΠ στις υποδομές στην Ελλάδα

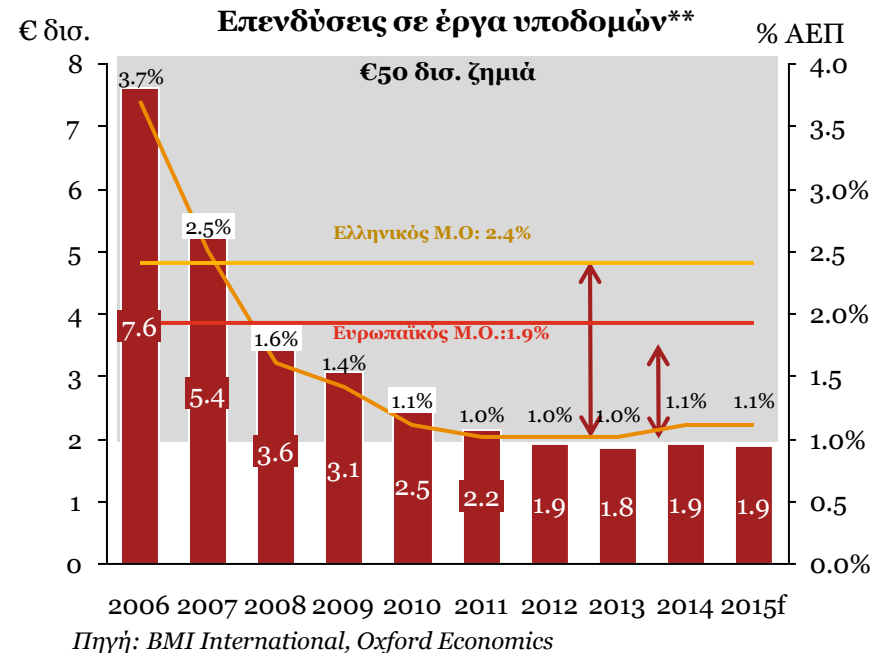
- Οι υποδομές στην Ελλάδα έχουν επηρεαστεί σημαντικά από τη βαθιά ύφεση. Η συνολική αξία των νέων έργων υποδομών **μειώθηκε κατά 75%** μεταξύ 2006 και 2015, ενώ ταυτόχρονα το μερίδιό τους στο ελληνικό ΑΕΠ **συρρικνώθηκε κατά 2,6 πμ**
- Η πτώση των επενδύσεων σε έργα υποδομών που σημειώθηκε την περίοδο 2006-2015 έφτασε τα **€ 50 δισ.**, τα οποία μεταφράζονται σε **€ 5,5 δισ.** ετήσιες απώλειες (περίπου **3% του ΑΕΠ**)
- Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., **ο συνολικός αριθμός των άμεσα ή έμμεσα απασχολούμενων** σε έργα υποδομών το 2015 ανερχόταν σε περίπου **522 χιλ. εργαζόμενους*** (περίπου **14% του συνολικού αριθμού εργαζομένων**) σημειώνοντας σημαντική **μείωση της τάξης του 37%** σε σύγκριση με το 2009 και μείωση της τάξης του 6% σε σύγκριση με το 2013
- Το 2015, **οι άμεσα απασχολούμενοι στον κλάδο μειώθηκαν κατά 53,3%** και **8,5%** σε σχέση με το **2009** και **2013** αντίστοιχα, ενώ η έμμεση απασχόληση υπέστη μείωση της τάξης του 17% σε σχέση με το 2009 και αύξηση της τάξης του 4,6% σε σχέση με το 2013
- Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των έργων υποδομών σε εξέλιξη και των έργων που έχουν προγραμματιστεί υπολογίζονται περίπου στα **€ 20,7 δισ.** έως το **2022** ή περίπου **€ 2,9 δισ.** σε ετήσια βάση.
- Στην Ελλάδα, οι επενδύσεις σε έργα υποδομών έχουν έναν σημαντικό **οικονομικό πολλαπλασιαστή της τάξης του 2x***, ο οποίος ενισχύει τη ζήτηση σε άλλους κλάδους και θα οδηγήσει την ελληνική οικονομία σε ανάπτυξη

*Άμεση απασχόληση στον κλάδο: βιομηχανία, κατασκευές, παροχή ύδρευσης & διαχείριση αποβλήτων, ηλεκτρική ενέργεια & παροχή φυσικού αερίου

Έμμεση απασχόληση στον κλάδο: μεταφορά & αποθήκευση, κτηματομεσιτικές δραστηριότητες, χονδρικό και λιανικό εμπόριο και επισκευή οχημάτων

**για κάθε ευρώ που δαπανάται σε υποδομές, το ΑΕΠ αυξάνεται επιπλέον κατά 1 ευρώ (ΚΕΠΕ, 2013)

Έργα υποδομών
PwC

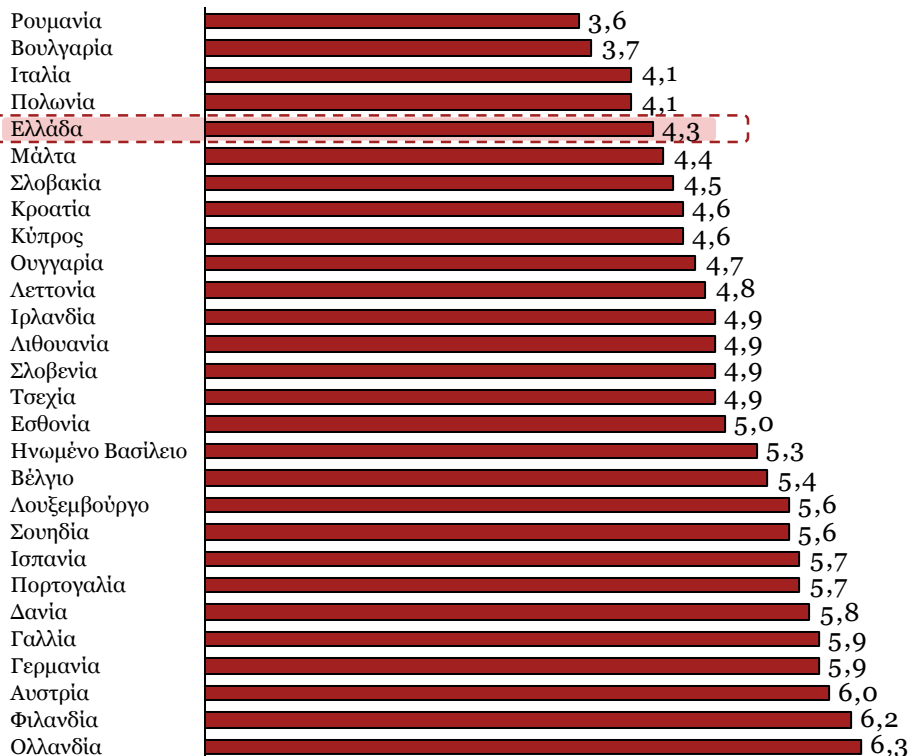

Οι επενδύσεις σε έργα υποδομών της μελέτης BMI περιλαμβάνουν: Υποδομές σε έργα μεταφορών (δρόμοι, γέφυρες, σιδηρόδρομοι, αεροδρόμια, λιμάνια και θαλάσσιες μεταφορές) και σε Ενέργεια & Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας (σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δίκτυα μετάδοσης ενέργειας, πετρέλαιο & φυσικό αέριο, αγωγοί και έργα ύδρευσης)

**Τα στοιχεία των επενδύσεων σε έργα υποδομών έχουν προκύψει από το ΑΕΠ με βάση δεδομένων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Συγκεκριμένα, μετρούν την παραγωγή του κλάδου υποδομών εντός της δωδεκάμηνης περιόδου αναφοράς σε ονομαστικές αξίες. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του ΑΕΠ, τα δεδομένα αυτά αφορούν την προστιθέμενη αξία του κλάδου, συνεπώς δεν μετρούν την ονομαστική αξία όλων των πόρων που χρησιμοποιήθηκαν από τον κλάδο των υποδομών

Η Ελλάδα βρίσκεται στην 24^η θέση μεταξύ των χωρών της E.E. στη ποιότητα των συνολικών υποδομών

Ποιότητα συνολικών υποδομών (Δείκτης)

Πηγή: The Global Competitiveness Report 2015-2016, World Economic Forum

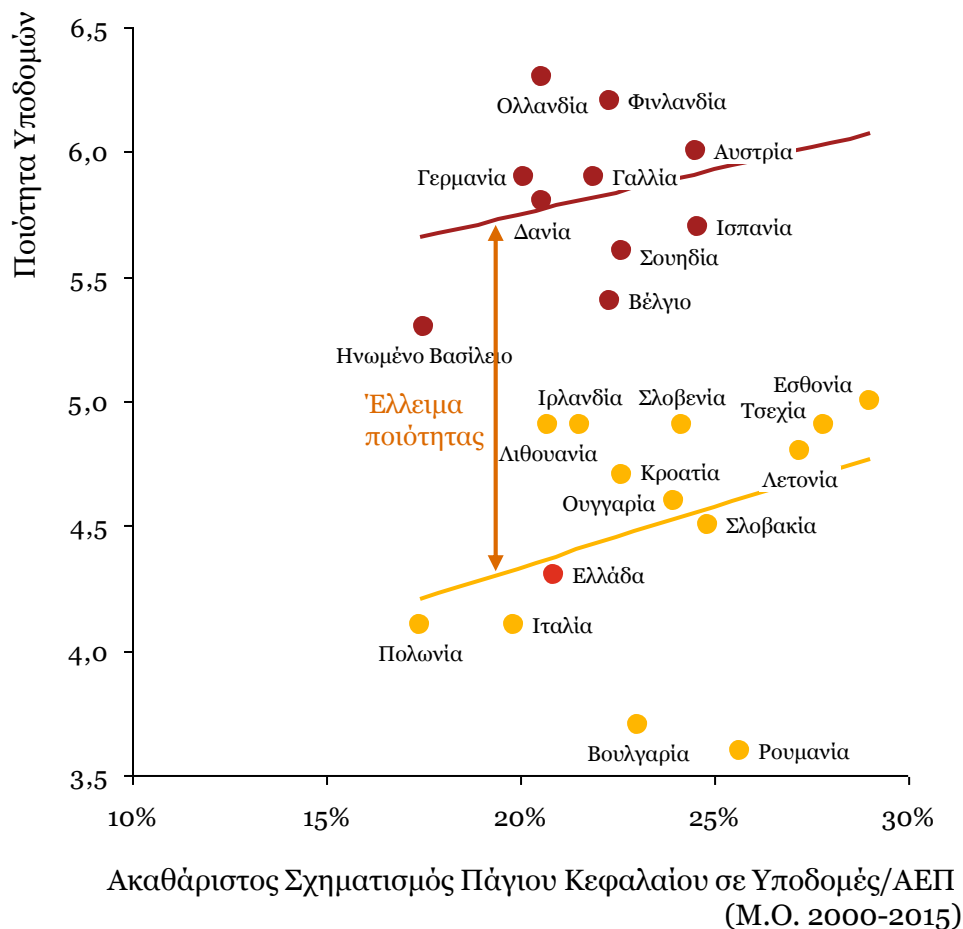
Ποιότητα υποδομών (Κατάταξη)

Χώρες	Δρόμοι	Σιδηρόδρομοι	Λιμένες	Αεροδρόμια	Ηλεκτρική παροχή
1 Ολλανδία	1	4	1	1	3
2 Φιλανδία	5	2	2	2	1
3 Αυστρία	3	5	21	11	3
4 Γαλλία	3	2	9	4	7
5 Γερμανία	7	5	7	3	9
6 Δανία	7	9	4	8	1
7 Ισπανία	5	1	5	3	11
8 Πορτογαλία	1	13	9	8	14
9 Λουξεμβούργο	7	6	16	11	3
10 Σουηδία	10	14	7	8	7
11 Βέλγιο	13	7	3	4	11
12 Ηνωμένο Βασίλειο	12	8	5	4	3
13 Εσθονία	17	18	8	25	18
14 Ιρλανδία	11	15	9	4	9
15 Λιθουανία	14	12	15	22	18
16 Σλοβενία	16	20	14	19	14
17 Τσεχία	21	11	24	11	9
18 Λετονία	25	15	12	11	18
19 Ουγγαρία	20	19	25	20	17
20 Κροατία	7	25	18	20	18
21 Κύπρος	14	N/A	19	17	23
22 Σλοβακία	21	9	27	27	11
23 Μάλτα	24	N/A	12	15	25
24 Ελλάδα	19	23	17	16	24
25 Ιταλία	18	15	20	18	16
26 Πολωνία	23	21	21	22	22
27 Βουλγαρία	25	21	23	22	27
28 Ρουμανία	27	23	25	26	25

Πηγή: The Global Competitiveness Report 2015-2016, World Economic Forum

- Στον τομέα της ποιότητας **σιδηροδρομικών υποδομών** και **ηλεκτρικής παροχής** η Ελλάδα καταγράφει τις χαμηλότερες αποδόσεις (θέσεις 23 και 24 αντίστοιχα)

Δυο διακριτά επίπεδα ποιότητας υποδομών, που η διαφορά τους δεν εξηγείται από το ύψος των επενδύσεων

- Η διαφορά της ποιότητας των υποδομών μεταξύ των χωρών της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης (πλην της Ιταλίας) σε σχέση με αυτών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης δεν φαίνεται να εξηγείται από το ύψος των επενδύσεων
- Οι επενδύσεις σε υποδομές, μετρούμενες από τον **Ακαθάριστο Σχηματισμό Πάγιου Κεφαλαίου (ΑΣΠΚ)**, επιδρούν διαφορετικά στην ποιότητα των υποδομών της κάθε ομάδας
- Στην Ελλάδα οι επενδύσεις ΑΣΠΚ για υποδομές το 2015, αντιστοιχούσαν μόλις στο 11,8% (2015) του ΑΕΠ, χαμηλότερα από κάθε άλλη χώρα της Ε.Ε., υποσκάπτοντας την μελλοντική ποιότητα των υποδομών της χώρας
- Είναι σαφές ότι υπάρχουν δομικοί λόγοι (π.χ. σχεδιασμός, εκτέλεση, υλικά) που θα εξηγούσαν τη διαφορά ποιότητας υποδομών μεταξύ των δύο ομάδων κρατών οι οποίοι αν δεν αρθούν δεν θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των επενδύσεων σε υποδομές

Πηγή: World Economic Forum - The Global Competitiveness Report 2015-201; BMI

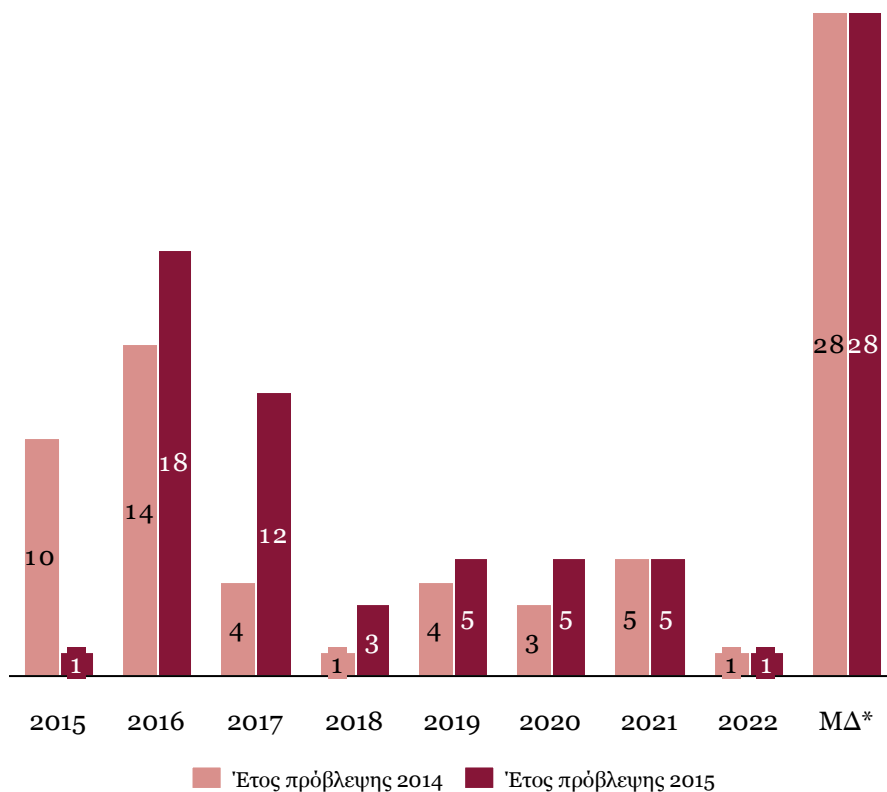
Σύνοψη

- Υπάρχει **ανάγκη για έργα υποδομών** παγκοσμίως μέσα στα επόμενα 15 χρόνια, η οποία εκτιμάται σε επενδύσεις \$ **2,8 τρισ.** ετησίως ή **3,7%** του παγκόσμιου ΑΕΠ
- Το μέσο ετήσιο ύψος επενδύσεων στην Ελλάδα από το 2009 μέχρι το 2015 ανέρχεται σε € 2,2 δισ., 60% λιγότερα από τον μέσο όρο της περιόδου 2006-2008
- Στην Ελλάδα, το επενδυτικό **κενό σε έργα υποδομών** κυμαίνεται μεταξύ 0,8πμ του ΑΕΠ (έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου) και 1,3 πμ του ΑΕΠ (σε σύγκριση με τον ιστορικό Ελληνικό μέσο όρο), το οποίο μεταφράζεται σε περίπου **1% του ΑΕΠ ή €2 δισ. ανά έτος**
- Η ποιότητα των υποδομών στην Ελλάδα είναι ουσιαδώς υποδεέστερη των χώρων της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 24^η θέση στην Ε.Ε. και έχει ένα συστηματικό έλλειμμα ποιότητας
- Η ανάγκη για επενδύσεις σε υποδομές για αύξηση τόσο της δυναμικότητας όσο και της ποιότητάς τους είναι σαφής

Προγραμματισμένα έργα υποδομών στην Ελλάδα

Το 2015 η εξέλιξη των περισσότερων έργων υποδομών καθυστέρησε

Έτος ολοκλήρωσης έργων

*Έργα όπου η ημερομηνία ολοκλήρωσης δεν έχει ανακοινωθεί

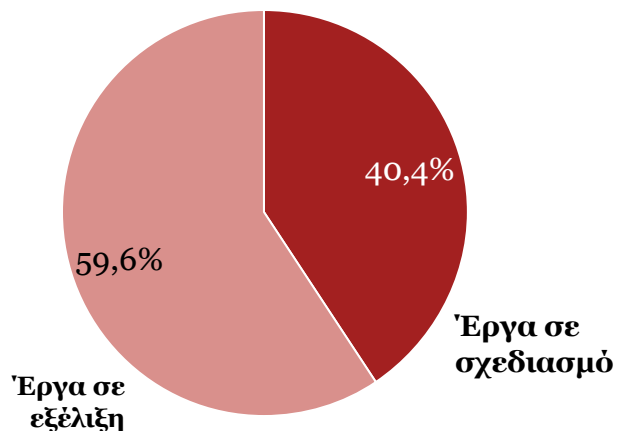
Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

Έργα υποδομών
PwC

- Το 2014, **70** έργα υποδομών ήταν προγραμματισμένα για ολοκλήρωση (σε εξέλιξη και επερχόμενα) με συνολικό προϋπολογισμό **€ 20,1**
- Το 2015 η πολιτική και οικονομική αβεβαιότητα, επηρέασε την υλοποίηση και τον χρόνο ολοκλήρωσης των περισσότερων έργων υποδομών
- **1 έργο ακυρώθηκε** το 2015
 - ο οδικός άξονας, Ελευσίνα-Θήβα-Υλίκη
- Δύο έργα ολοκληρώθηκαν πλήρως (Πέταλο Μαλιακού και κομβική μαρίνα Ρόδου-Κώ), ενώ ολοκληρώθηκε και τμήμα του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης (BOAK)
- **16** έργα υποδομών (**20%** των έργων) **παρατάθηκαν από 1 έως 2 χρόνια** μέχρι την υλοποίησή τους, ενώ σε **11 έργα οι εργασίες σταμάτησαν (14%)**, καθιστώντας άγνωστη την ημερομηνία παράδοσής τους
- Το 2015, «πάγωσαν» 9 έργα υποδομών, αφήνοντας ανεκτέλεστο το 90% των προγραμματισμένων έργων
- Το 2015, προστέθηκαν άλλα 11 έργα συνολικού προϋπολογισμού, **€1,8δισ.** ανεβάζοντας το συνολικό ανεκτέλεστο υπόλοιπο στα **€ 20,7δισ.**

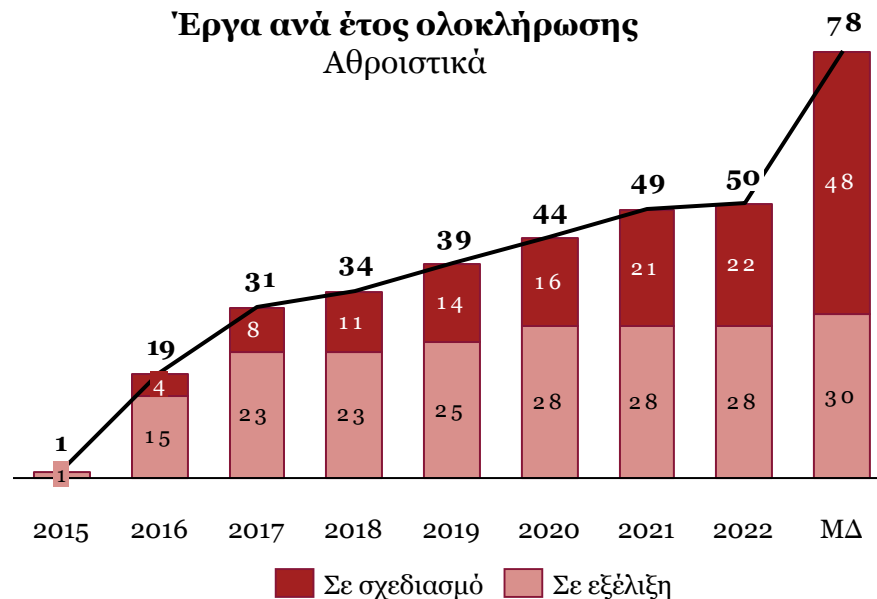
Προγραμματισμένα έργα υποδομών στην Ελλάδα (2015-2022)

Συνολικό Ανεκτέλεστο Υπόλοιπο *
(€ 20,7δισ.)

Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

Έργα ανά έτος ολοκλήρωσης
Αθροιστικά

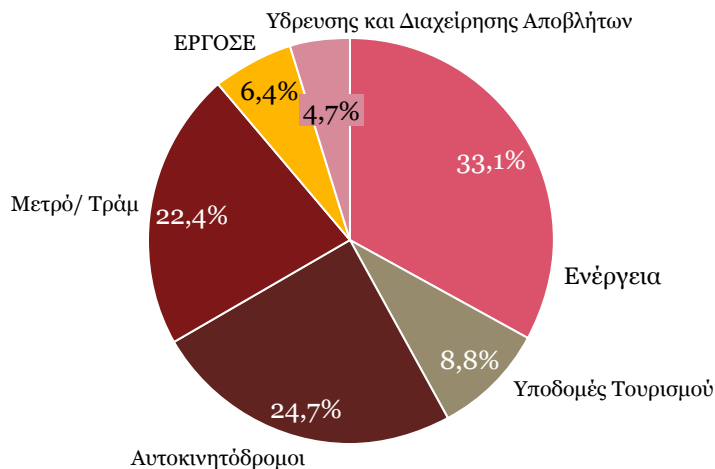
Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

- ✓ Η **συνολική αξία των προγραμματισμένων έργων** υποδομών στην Ελλάδα έως το 2022 ανέρχεται σε **€ 20,7 δισ.** (σε εξέλιξη και σχεδιαζόμενα)
- ✓ Το **60%** του συνολικού προϋπολογισμού αφορά έργα που έχουν **ήδη ξεκινήσει**
- ✓ Το **38%** των έργων υποδομών κόστους περίπου **€ 5,6 δισ.** είναι **σχεδιασμένο να παραδοθεί το 2016 και 2017**. Οι εκτιμώμενες **ημερομηνίες** ολοκλήρωσης **28 έργων** συνολικής αξίας **€ 2,6 δισ.** δεν είναι γνωστές

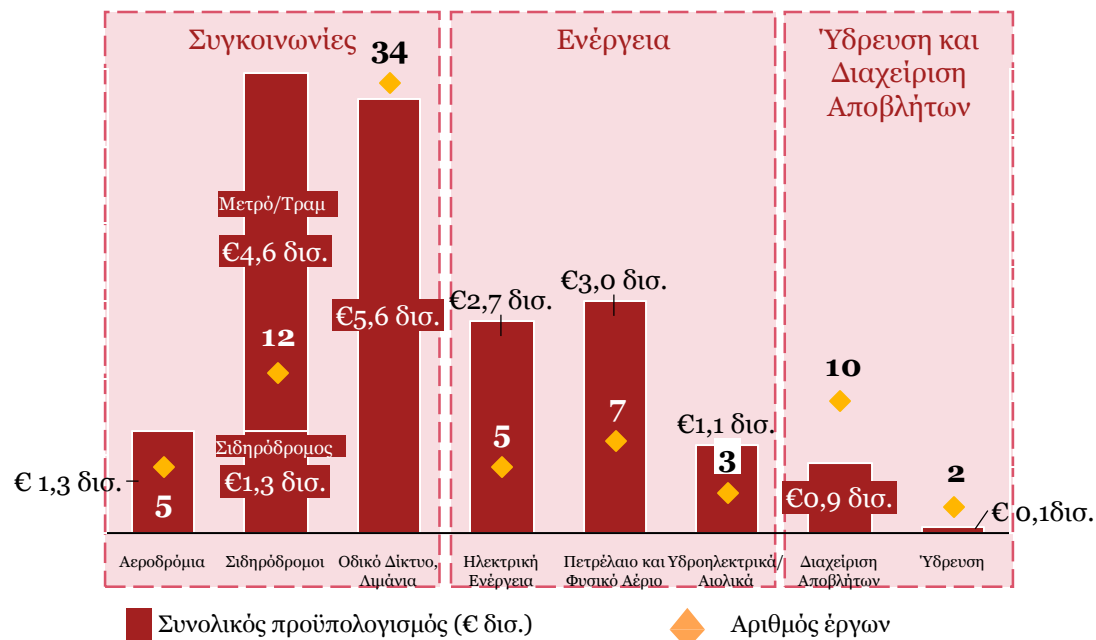
*Συνολικός προϋπολογισμός προγραμματισμένων έργων και ανεκτέλεστο υπόλοιπο έργων σε εξέλιξη

Προγραμματισμένα έργα υποδομών στην Ελλάδα ανά τομέα

Συνολικό Ανεκτέλεστο Υπόλοιπο*
(€ 20,7δισ.)

Υποκλάδοι και προϋπολογισμοί έργων

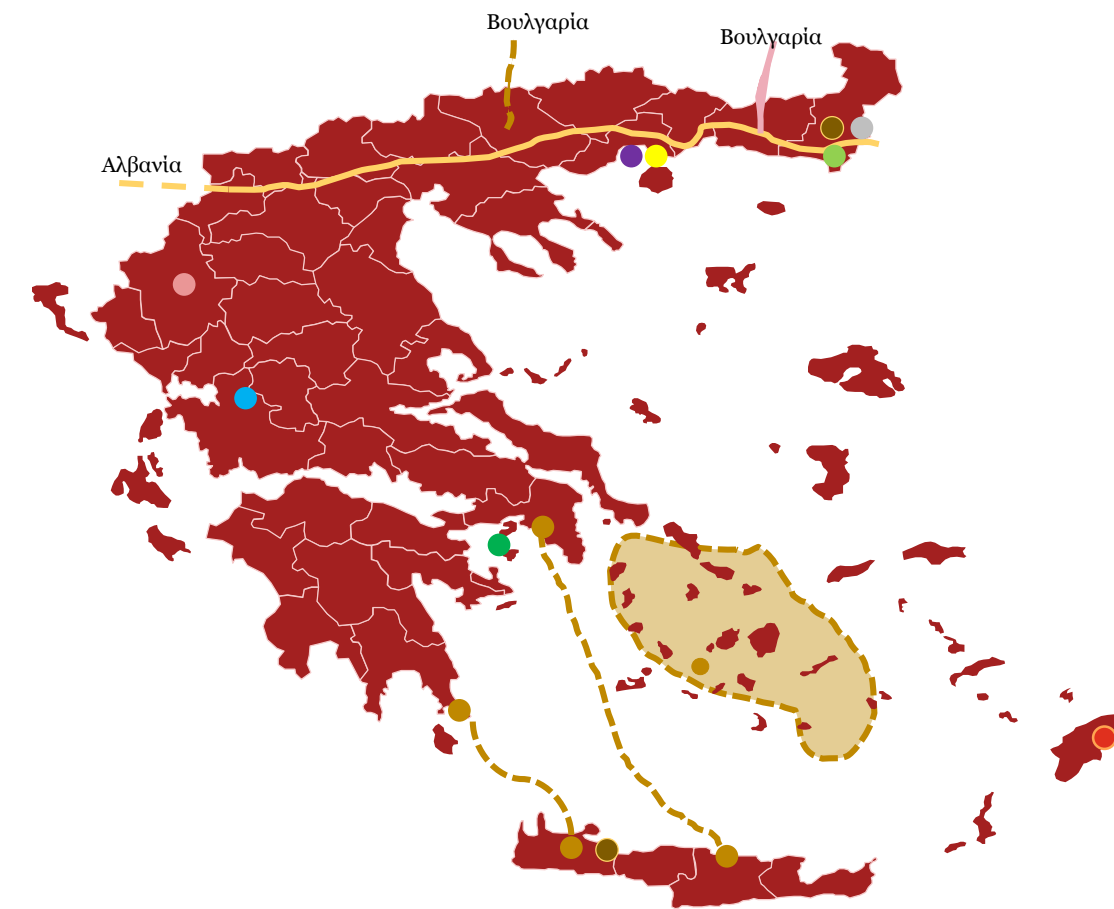
Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

- ✓ Από τα συνολικά **78 έργα** που θα παραδοθούν μέσα στα επόμενα 6 χρόνια, τα **34** αφορούν **Δρόμους και Λιμάνια**, **12** το **Σιδηροδρομικό Δίκτυο** και **10** τη **Διαχείριση Αποβλήτων**
- ✓ Η **Ενέργεια** περιλαμβάνει 15 έργα (**33% του συνολικού ανεκτέλεστου υπολοίπου των προγραμματισμένων έργων**) που αφορούν κυρίως έργα στους κλάδους πετρελαίου και φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού
- ✓ Το **29%** του συνολικού ανεκτέλεστου υπολοίπου αφορά **Σιδηροδρομικά Έργα** (12), ενώ το **25%** (17 έργα) αφορά **Αυτοκινητοδρόμους**

*Συνολικός προϋπολογισμός προγραμματισμένων έργων και ανεκτέλεστο έργων σε εξέλιξη

Κατανομή έργων ενεργειακών υποδομών

- TAP
- - - Ηλεκτρική Διασύνδεση Κυκλάδων
- IGB
- Έργα υποδομών ΡwC
- Λιγνιτική μονάδα Πτολεμαΐδα
- Υδροηλεκτρικός σταθμός Αμφιλοχίας
- Εγκατάσταση αποθήκευσης Καβάλας
- Ρεβυθούσα 3^η δεξαμενή αποθήκευσης ΥΦΑ
- Ανεξάρτητος Σταθμός Φυσικού Αερίου Αλεξανδρούπολης
- - - Ηλεκτρική Διασύνδεση
- Σταθμός συμπιεστή φυσικού αερίου (Κήφοι)
- Αιολικά πάρκα
- Μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Ρόδου
- Τερματικός σταθμός Υγροποίησης Φυσικού Αερίου Αιγαίου

- **Ο Διαδριατικός αγωγός (TAP)** συνολικού μήκους 878 χλμ θα παρέχει φυσικό αέριο από το Αζερμπαϊτζάν στην Ευρώπη μέσω Ελλάδας, Αλβανίας και Ιταλίας, με τυπική ετήσια χωρητικότητα 20 δισ. m³
- **Λιγνιτική Μονάδα Πτολεμαΐδα V:** Νέα μεμονωμένη λιγνιτική μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας 660 MW και 140 MW για τηλεθέρμανση (ΔΕΗ)
- **Διασύνδεση – Αττικής Κρήτης (ή/και Πελοποννήσου – Κρήτης):** 310 χμλ υποθαλάσσιου ηλεκτρικού καλωδίου που θα συνδέει την Κρήτη με την ηπειρωτική χώρα με χωρητικότητα 1.000 MW
- **Ο Διασυνδετήριος Αγωγός Ελλάδας-Βουλγαρίας (IGB)** μήκους 182 χλμ θα συνδέσει τα υπάρχοντα δίκτυα της Ελλάδας και της Βουλγαρίας, με ημερήσια μεταφορική ικανότητα 13,7 εκατ. m³ και περίπου 3-5 δισ. m³ ετησίως
- **Ανεξάρτητο Σύστημα Φυσικού Αερίου Αλεξανδρούπολης:** Νέος πλωτός σταθμός υγροποίησης φυσικού αερίου και σύστημα υποθαλάσσιου και χερσαίου αγωγού 28 χλμ (4 χλμ χερσαίου και 24 χλμ υποθαλάσσιου) με χωρητικότητα 170χιλ. m³ και δυνατότητα άντλησης 6,1 δισ. m³ ετησίως
- **Τερματικός Σταθμός Υγροποίησης Φυσικού Αερίου Αιγαίου:** Πλωτός σταθμός αποθήκευσης (χωρητικότητα 170 χιλ. m³ υγροποιημένου φυσικού αερίου) και επεξεργασίας (ετήσια παροχτετευτική ικανότητα 3-5 δισ. m³) στον κόλπο της Καβάλας

Ο τομέας της ενέργειας απαιτεί περίπου € 6,9 δισ. επενδύσεων

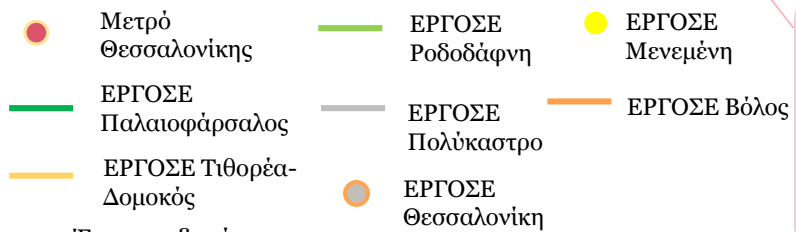
A/A	Προσεχή έργα ενεργειακής διασύνδεσης	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ.)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης*
1	TAP (Διαδρατηκός Αγωγός)	1.500	2015	2021
2	Ηλεκτρική Διασύνδεση (Αττική-Κρήτη, Κυκλάδες, Ανατολική Μαρίτσα (BG)- Νέα Σάντα (GR))	1.149	ΜΔ/2014 / ΜΔ	2021 / 2020 / ΜΔ
3	Σταθμοί ΥΦΑ (Σταθμός ΥΦΑ Αλεξανδρούπολης, Σταθμός ΥΦΑ Καβάλας)	615	ΜΔ	2018
4	Εγκατάσταση αποθήκευσης Καβάλας (Υπόγεια εγκατάσταση αποθήκευσης)	400	ΜΔ	ΜΔ
5	IGB (Διασυνδετήρας Αγωγός Ελλάδα-Βουλγαρίας)	251	2016	2018
6	Ρεβυθούσα 3η δεξαμενή αποθήκευσης ΥΦΑ	156	2014	2016
7	Σταθμός συμπιεστή φυσικού αερίου (Κήποι)	70	2016	2019
	Σύνολο	4.142		

A/A	Προσεχή έργα ενεργειακής παραγωγής	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ.)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης
1	Μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Πτολεμαΐδα V (λιγνίτη μονάδα)	1.394	2015	2020
2	Αιολικά πάρκα (Αιολικό πάρκο με υδροηλεκτρικό σταθμό στην Κρήτη, Ροδόπη)	630	ΜΔ	ΜΔ
3	Υδροηλεκτρικός σταθμός Αμφιλοχίας	502	ΜΔ	ΜΔ
4	Μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Ρόδου	189	ΜΔ	2016
	Σύνολο	2.715		

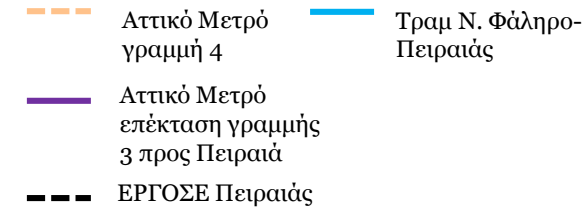
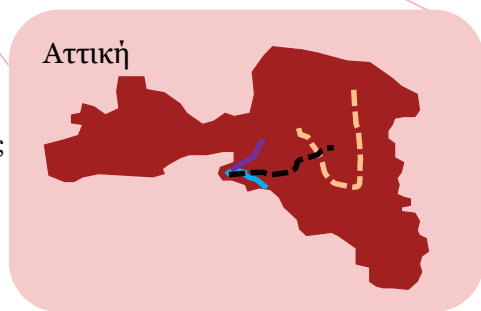
* Ημερομηνία έναρξης λειτουργίας

Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

Κατανομή έργων σιδηροδρομικών υποδομών

- Η ολοκλήρωση του **μετρό Θεσσαλονίκης** και η επέκτασή του προς την Καλαμαριά (14,3 χλμ) θα εξυπηρετεί 315 χιλ. επιβάτες ημερησίως
- Η επέκταση του **μετρό της Αθήνας προς Πειραιά** (6 νέοι σταθμοί) που **συνδέει το αεροδρόμιο Αθήνας με το λιμάνι του Πειραιά** αυξάνει την τρέχουσα δυναμικότητα σε **123 χιλ. επιβάτες**
- Η νέα **γραμμή 4** του μετρό της Αθήνας μήκους 33χλμ (29 νέοι σταθμοί) αναμένεται να εξυπηρετεί περίπου **500 χιλ. επιβάτες** ημερησίως ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένων περιοχών (Κυψέλη, Παγκράτι, Ζωγράφου)
- Η κατασκευή του σιδηροδρομικού κόμβου στο Θριάσιο πεδίο με **ένα δίκτυο 80 σιδηροδρομικών γραμμών** για την εξυπηρέτηση εμπορευματοκιβωτίων και φορτηγών τρένων, αποτελεί ένα από τα **μεγαλύτερα εμπορικά σιδηροδρομικά έργα στην Ευρώπη** και το **μεγαλύτερο στα Βαλκάνια**
- Η επέκταση του **τραμ** από το Ν. Φάληρο στον Πειραιά (3,3 χλμ) θα έχει ετήσια δυναμικότητα 10-12 εκατ. Επιβατών
- Η ολοκλήρωση διπλών γραμμών και η αναβάθμιση της σήμανσης και της ηλεκτροδότησης **θα βελτιώσει την εξυπηρέτηση των πελατών** και θα **μειώσει τον χρόνο μετάβασης** καθιστώντας τις σιδηροδρομικές συγκοινωνίες μια αποτελεσματική εναλλακτική επιλογή για **ταξίδια μεγάλων αποστάσεων**

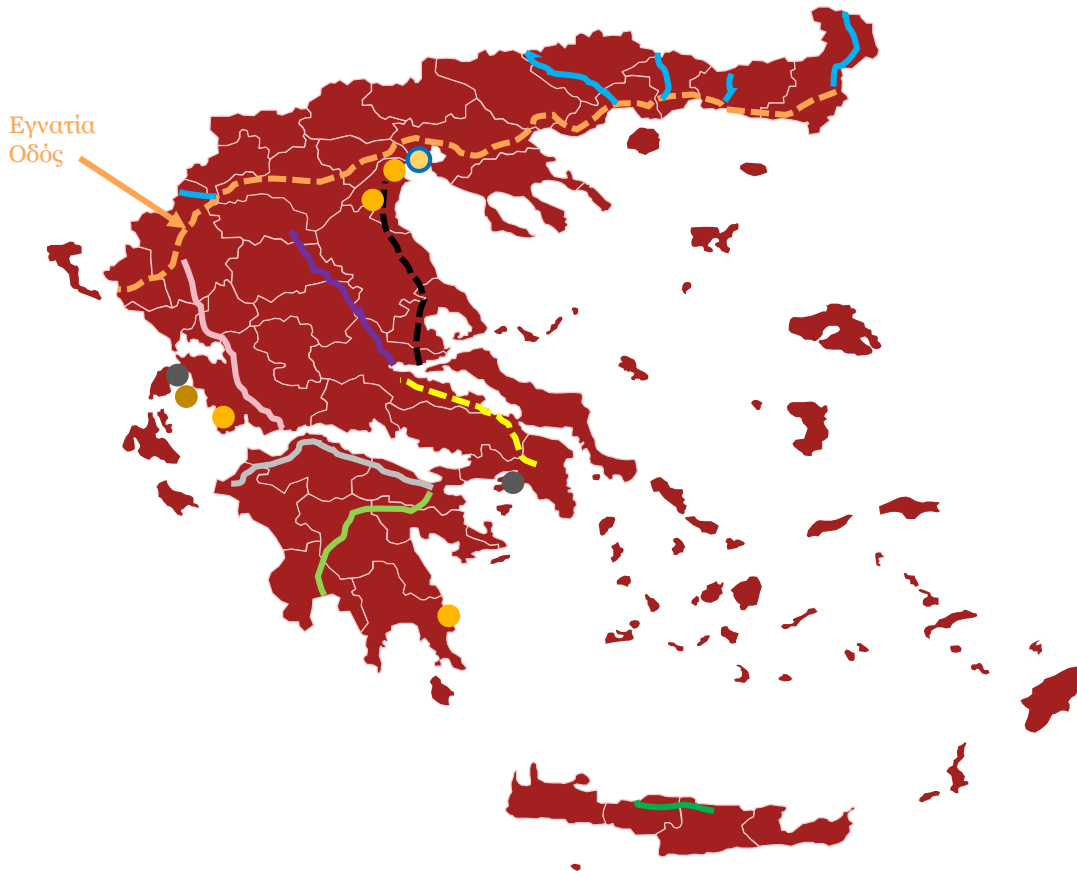
Οι προγραμματισμένες επενδύσεις σε σιδηροδρομικά έργα ανέρχονται σε € 5,9 δισ., με το 78% να αφορά σε αστικούς σιδηρόδρομους

A/A	Προσεχή έργα αστικών σιδηροδρόμων	Λεπτομέρειες	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης
1	Αττικό Μετρό	Επέκταση της γραμμής 3 προς τον Πειραιά & Νέα γραμμή 4	3.628	2012 / ΜΔ	2019 / ΜΔ
2	Μετρό Θεσσαλονίκης	Βασική γραμμή & Επέκταση προς Καλαμαριά	961	2006	2020
3	Τραμ Αθήνας	Επέκταση προς Πειραιά	46	2013	2017
	Σύνολο		4.635		

A/A	Προσεχή έργα σιδηροδρομικού δικτύου	Λεπτομέρειες	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης
1	ΕΡΓΟΣΕ Ροδοδάφνη	Κιάτο-Ροδοδάφνη & Ροδοδάφνη-Ψαθόπυργος	598	2006	2017
2	ΕΡΓΟΣΕ Τιθορέα	Τιθορέα-Δομοκός	389	2013	2017
3	ΕΡΓΟΣΕ Θριάσιο Πεδίο	Θριάσιο Πεδίο Σιδηροδρομικός κόμβος	112	2013	2016
4	ΕΡΓΟΣΕ Πειραιάς	Πειραιάς-Αθήνα-Τρεις γέφυρες	55	2005	2016
5	ΕΡΓΟΣΕ Παλαιοφάρσαλος	Παλαιοφάρσαλος-Καλαμπάκα	44	2014	2017
6	ΕΡΓΟΣΕ Θεσσαλονίκη	Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Προμαχώνας (Σύστημα σήμανσης)	41	2017	2019
7	ΕΡΓΟΣΕ Βόλος	Βόλος-Λάρισα (ηλεκτροδότηση γραμμών)	35	2016	N/A
8	ΕΡΓΟΣΕ Πολύκαστρο	Πολύκαστρο-Ειδομένη	24	2016	2017
9	ΕΡΓΟΣΕ Μενεμένη	Αγία Παρασκευή-Μενεμένη Θεσσαλονίκης	20	2014	2016
	Σύνολο		1.318		

Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

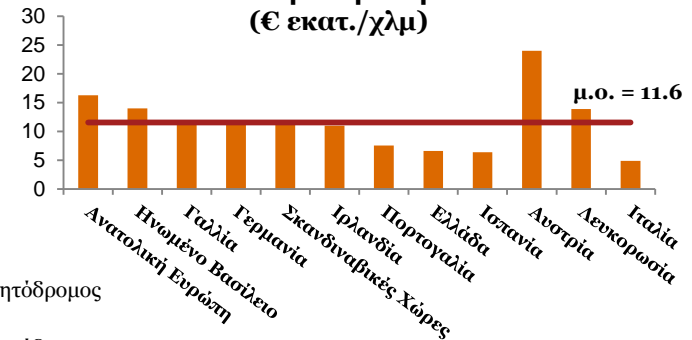
Κατανομή έργων οδικών υποδομών

- Περιφερειακός Οδοί
- Υποθαλάσσιες σήραγγες
- Ιονία Οδός
- Βόρειος Οδικός άξονας Κρήτης
- Αυτοκινητόδρομος Ε65
- Κάθετοι Άξονες Εγνατίας Οδού
- Διαπλάτυνση διαύλου Λευκάδας
- Ολυμπία Οδός
- Νέα Οδός
- Αυτοκινητόδρομος Μορέας
- Αυτοκινητόδρομος Αιγαίου
- Ανοστέπος κόμβος

- Οι **κάθετοι άξονες της Εγνατίας Οδού** θα συνδέσουν το κύριο τμήμα του αυτοκινητόδρομου της Εγνατίας με την Αλβανία, την Βουλγαρία και την ΠΓΔΜ
- Η **Ιωνία Οδός** θα εξυπηρετεί και **θα συνδέει 3 κεντρικά λιμάνια** (Πάτρας, Αστακού, Ηγουμενίτσας) και 3 αεροδρόμια (Αραξου, Αστακού, Ιωαννίνων) ενώ ταυτόχρονα θα συνδέει και τη Δυτική Ελλάδα με την υπόλοιπη χώρα
- Το **σχετικό κόστος της κατασκευής των μεγάλων αυτοκινητοδρόμων ανά χλμ** που θα ολοκληρωθεί ανέρχεται σε **€5,2 εκατ./χλμ**, ενώ ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **€ 11,6 εκατ./χλμ** (Infrastructure Journal, 2010)
- Από τα οδικά έργα που είχαν προγραμματιστεί να ξεκινήσουν μέσα στο 2016, ακυρώθηκε ο αυτοκινητόδρομος **Ελευσίνα-Θήβα-Υλική** με προϋπολογισμό €450 εκατ.

Σχετικό κόστος κατασκευής δρόμων στην Ευρώπη (€ εκατ./χλμ)

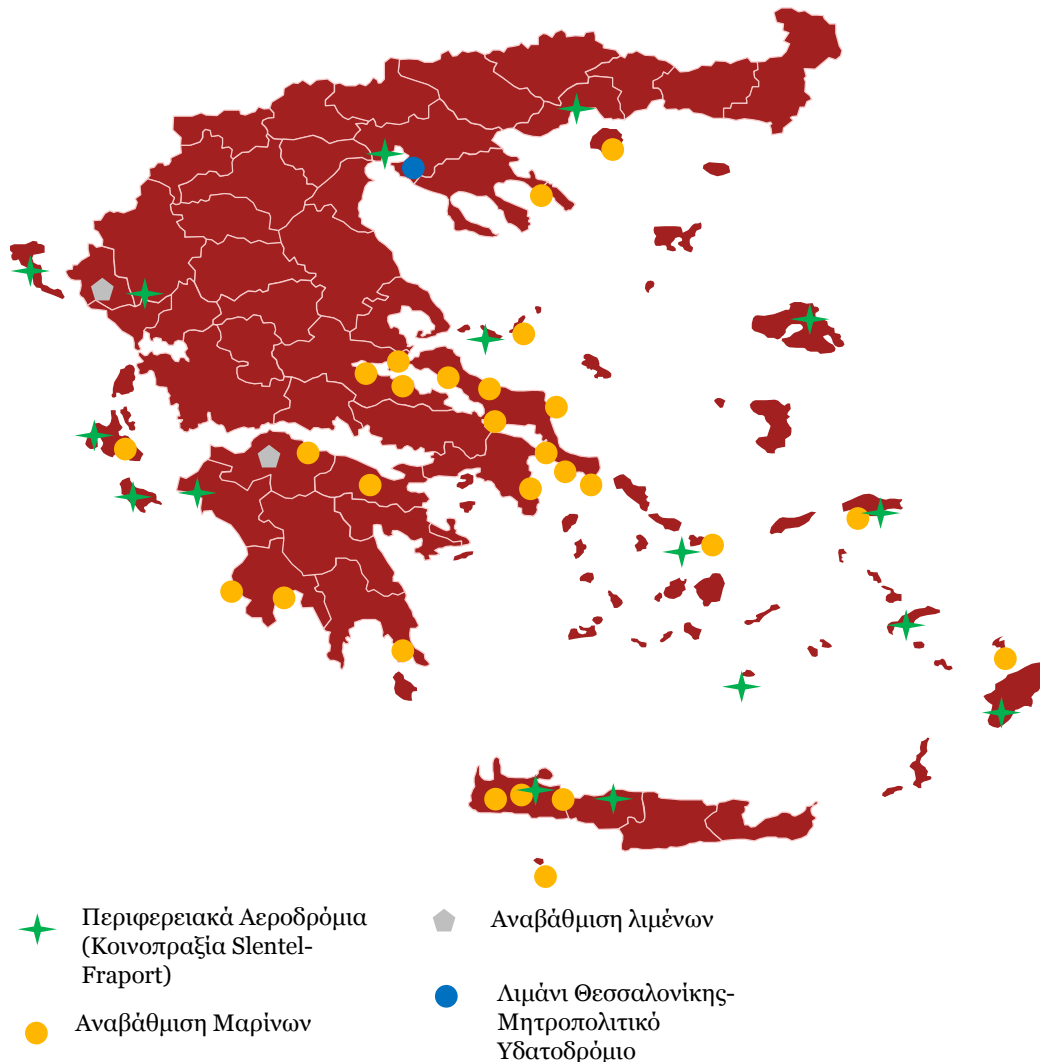
Πηγή: Infrastructure Journal, 2010

Οι ανεκτέλεστες επενδύσεις σε μεγάλα οδικά έργα ανέρχονται σε € 5,1 δισ.

A/A	Προσεχή οδικά έργα	Λεπτομέρειες	Συνολικά χιλιόμετρα	Συνολικός προϋπολογισμός (€ εκατ)	Μ.Ο επένδυσης/χλμ.	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης
1	Ολυμπία Οδός	Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος & Καλό Νερό-Τσακωνα	232	2.200	9,5	1.013	2008	2017
2	Αυτοκινητόδρομος Ε65	Κεντρική Ελλάδα (Λαμία, - Εγνατία Οδός)	175	1.435	8,2	984	2008	2020
3	Ιόνια Οδός	Κύριος δρόμος, Κάθετος άξονας	245	1.430	5,8	495	2010	2017
4	Αυτοκινητόδρομος Αιγαίου	Ράχες Φθιώτιδας-Κλειδί Ημαθίας	230	1.300	5,7	130	2007	2017
5	Εγνατία Οδός	Κάθετοι Άξονες	486	1.099	2,3	1.063	2007	2016
6	Αυτοκινητόδρομος Μορέας	Κόρινθος-Τρίπολη-Καλαμάτα & Λεύκτρο-Σπάρτη	205	905	4,4	396	2008	2016
7	Υποθαλάσσιες σήραγγες	Σαλαμίνα, Λευκάδα	6	400	66,7	400	2016 /2016	2021 /2021
8	Περιφερειακές οδοί	Κατερίνη, Θεσσαλονίκη-Κασσάνδρα, Θεσσαλονίκη-Δοϊράνη, Φωκιάνας-Κυπαρίσσι, Πλατυγιάλι-Αγ. Δημήτριος	53	272	5,1	224	2010 /2011 /ΜΔ/ 2013 / 2014	2016 /2016 /2017 /2016 /2016
9	Ανισόπεδος κόμβος	Θεσσαλονίκη	5	205	41,0	187	2013	2016
10	Νέα Οδός	Μεταμόρφωση-Σκαρφεία	173	200	1,2	80	2007	2016
11	Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης	Γούρνες-Χερσόνησος, Πάνορμος-Εξάντης	19	128	6,7	123	2009	2017
12	Διαπλάτυνση διαύλου Λευκάδας	Λευκάδα-Αιτωλοκαρνανία	6	24	4,0	22	2013	2016
Σύνολο			1.835	9.598	5,2	5.118		

Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

Κατανομή έργων τουριστικών υποδομών

- Η Ελλάδα αποτελεί έναν παγκοσμίως δημοφιλή τουριστικό προορισμό, προσελκύοντας **23.6 εκατ. αφίξεις το 2015** καταλαμβάνοντας την **15^η** θέση στην **παγκόσμια** κατάταξη και την **9^η** στην **Ευρώπη**
- Η αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών της Ελλάδας σε παγκόσμιο προορισμό περιλαμβάνει:
 - Την αναβάθμιση και κατασκευή νέων **Διεθνών Αεροδρομίων** για να στηρίξουν την αύξηση του τουρισμού που αναμένεται στα επόμενα χρόνια
 - Τις πρόσφατα ανακοινωθείσες **επενδύσεις ύψους €309 εκ.** σε υποδομές και εξοπλισμούς στον ΟΛΘ, μέρος του νέου 25-έτους masterplan
 - Την αναβάθμιση ζωτικών **λιμανιών για να λειτουργούν ως ενδιάμεσοι σταθμοί** και να διευκολύνουν τη διασύνδεση με τις γειτονικές χώρες
 - Την αναβάθμιση και κατασκευή κομβικών μαρίνων (**Άλιμος, Καλαμαριά, Χίος, Κρήτη, Γλυφάδα, Ζάκυνθος, Κατάκολο, Πάτρα, Πύλος, Ρόδος, Κώς**) για να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση

Για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος θα δαπανηθούν περίπου € 1,8 δισ.

A/A	Προσεχή έργα ενεργειακής διασύνδεσης	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ.)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης*
1	Αεροδρόμιο Καστελλίου στο Ηράκλειο	800	2017	2022
2	Περιφερειακά αεροδρόμια (Κοινοπραξία Slentel – Fraport)	330	2016	2020
3	ΟΛΘ, επενδύσεις υποδομών και εξοπλισμού	309	ΜΔ	2021
4	Αναβάθμιση λιμένος Ηγουμενίτσας	74	2008	2019
5	Αεροδρόμιο Χανίων αναβάθμιση κτιρίου	72	2013	2016
6	Αναβάθμιση αεροδρομίου Μακεδονίας	65	2005	2017
7	Αναβάθμιση και κατασκευή νέου τερματικού σταθμού στο αεροδρόμιο Ιωαννίνων	52	2010	N/A
8	Αναβάθμιση λιμένος Πατρών	51	2012	2016
9	Κομβικές Μαρίνες και Μαρίνη Σύμης	42	ΜΔ	ΜΔ
10	Πολυτελείς μαρίνες (Μύκονος, Αργοστόλι)	9	ΜΔ	ΜΔ
11	Ανακαίνιση 49 τοπικών ελληνικών λιμένων	4	ΜΔ	ΜΔ
12	Μαρίνα Mega Yacht Λαύριο	4.0	ΜΔ	ΜΔ
13	Λιμάνι Θεσσαλονίκης-Μητροπολιτικό Υδατοδρόμιο	0.2	2015	2016
	Σύνολο	1.814		

Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί PwC

Κατανομή έργων διαχείρισης αποβλήτων

Το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων της Δυτικής Μακεδονίας είναι το πρώτο έργο διαχείρισης απορριμμάτων που ανατέθηκε μέσω ΣΔΙΤ και θα εξυπηρετήσει 300 χιλ. ανθρώπους στη Βόρεια Ελλάδα. Έχει χαρακτηριστεί ως το «έργο διαχείρισης απορριμμάτων της χρονιάς 2013» (World Finance)

Διαχείριση αποβλήτων Κέρκυρα

Διαχείριση αποβλήτων Ήπειρος

Διαχείριση αποβλήτων Αιτωλοακαρνανία

Λίμνη Κάρλα Θεσσαλία

Διαχείριση αποβλήτων Αχαΐα

Διαχείριση αποβλήτων Ηλεία

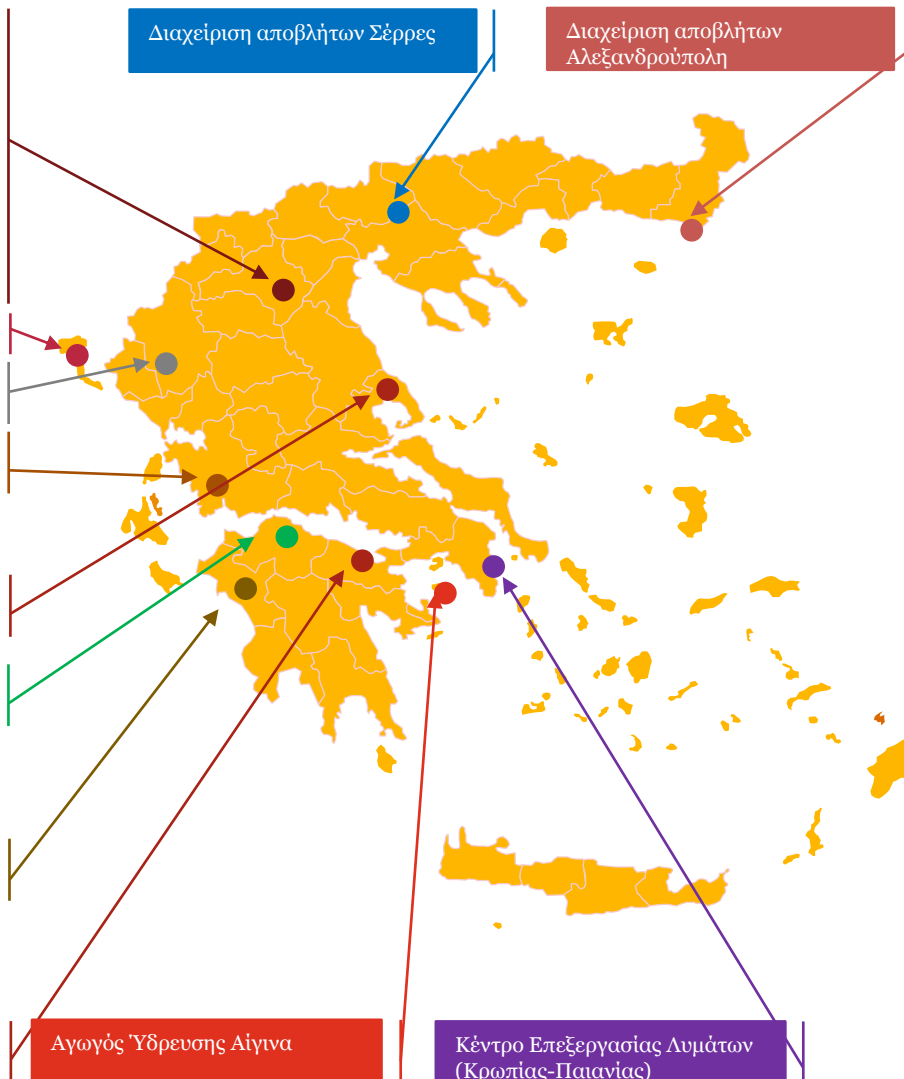
Διαχείριση αποβλήτων Πελοπόννησος

Διαχείριση αποβλήτων Σέρρες

Διαχείριση αποβλήτων Αλεξανδρούπολη

Αγωγός Ύδρευσης Αίγινα

Κέντρο Επεξεργασίας Λυμάτων (Κρωπίας-Παιανίας)

- Τον Δεκέμβριο 2014, το **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο** επέβαλε στην Ελλάδα πρόστιμο ύψους **€ 10 εκατ.** για την ανεξέλεγκτη διάθεση αποβλήτων και χωματερών. Παράλληλα, το δικαστήριο απαιτεί άμεσο εναρμονισμό της Ελλάδας με την σχετική Ευρωπαϊκή οδηγία και προειδοποιεί με **επιπλέον πρόστιμο € 14 εκατ.** για κάθε εξάμηνο καθυστέρησης εφαρμογής.
- Από το 2013, έχει ανακοινωθεί η υλοποίηση **10 έργων Διαχείρισης Αποβλήτων** από σύνολο 14 έργων, αξίας € 872 εκατ. Στα μέσα του 2015, ανακοινώθηκε η αναστολή όλων των έργων διαχείρισης απορριμμάτων που είχαν δρομολογηθεί μέσω ΣΔΙΤ τα οποία θα υλοποιηθούν από τους εκάστοτε Δήμους
- Όλα τα ανακοινωθέντα έργα είχαν σκοπό να **χρηματοδοτηθούν μέσω ΣΔΙΤ** και εκτιμάται ότι θα δημιουργούσαν **2.500 νέες θέσεις εργασίας** κατά τη **λειτουργία** και **3.000 νέες θέσεις** κατά τη διάρκεια της **κατασκευής** σε όλη την Ελλάδα.

Για την διαχείριση αποβλήτων και λοιπά έργα ύδρευσης απαιτούνται περίπου € 0,9 δισ.

A/A	Προσεχή έργα διαχείρισης αποβλήτων και ύδρευσης	Υπολειπόμενος προϋπολογισμός (€ εκατ.)	Ημερομηνία έναρξης	Εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης*
1	Διαχείριση αποβλήτων (Αλεξανδρούπολη)	145	N/A	N/A
2	Διαχείριση αποβλήτων (Πελοπόννησος)	130	N/A	N/A
3	Διαχείριση αποβλήτων (Αχαΐα)	128	N/A	N/A
4	Διαχείριση αποβλήτων (Ήπειρος)	125	N/A	N/A
5	Κέντρο Επεξεργασίας Λυμάτων (Κρωπίας-Παιανίας)	113	2013	N/A
6	Διαχείριση αποβλήτων (Αιτωλοακαρνανία)	80	N/A	N/A
7	Διαχείριση αποβλήτων (Κέρκυρα)	70	N/A	N/A
8	Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων (Δυτική Μακεδονία)	48	2015	2017
9	Διαχείριση αποβλήτων (Ηλεία)	40	N/A	N/A
10	Λίμνη Κάρλα (Θεσσαλία)	38	2014	2016
11	Αγωγός Ύδρευσης (Αίγινα)	33	2016	2020
12	Διαχείριση αποβλήτων (Σέρρες)	30	2016	N/A
	Σύνολο	979		

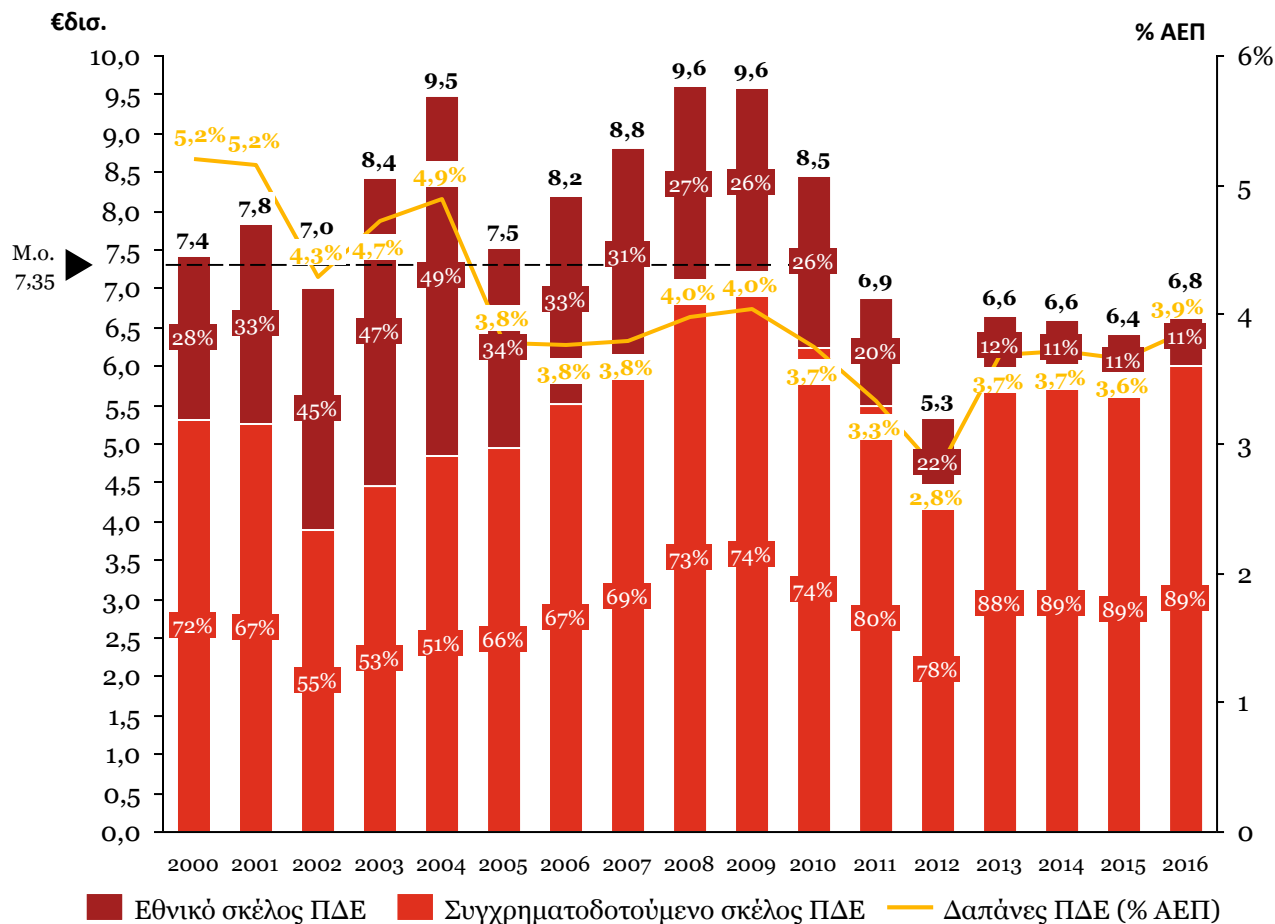
Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογισμοί ΡwC

Σύνοψη

- **Η αξία των εν εξελίξει ή σχεδιαζόμενων 78 έργων υποδομών** στην Ελλάδα, που αναμένεται να ολοκληρωθούν ως το 2022, **ανέρχεται σε περίπου €20,7 δισ.**
- Τα περισσότερα έργα σε εξέλιξη βρίσκονται σε καθυστέρηση, ενώ καθυστερούν και η χρηματοδότηση και η ανάθεση των σχεδιαζόμενων έργων. Για περίπου 36% των έργων δεν είναι γνωστό το έτος ολοκλήρωσης
- Τα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη αποτελούν το 60% των επενδύσεων
- Τα έργα στους τομείς της **ενέργειας** και των **μεταφορών** αποτελούν το **85%** του συνόλου των έργων, και η ομαλή εξέλιξη αυτών των επενδύσεων θα έχει μεγάλη θετική επίπτωση στην οικονομία
- Οι επενδύσεις για την αναβάθμιση του **τουριστικού προϊόντος** (9%) καθώς και την **ύδρευση και διαχείριση αποβλήτων** (5%) αποτελούν κλειδιά για την ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής

Χρηματοδότηση ελληνικών έργων υποδομών

Στα επίπεδα του 2002 επέστρεψε το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και δεν υπάρχουν ενδείξεις αύξησής του

- Το ποσοστό χρηματοδότησης υποδομών από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μειώθηκε από το 30%-45% μέχρι το 2008 σε 11%
- Οι διαθέσιμοι δημόσιοι πόροι για έργα επενδύσεων για το 2016 είναι συγκρίσιμοι, σε ονομαστικά μεγέθη, με αυτούς του 2002
- Με βάση το ισχύον Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) δεν υπάρχουν ενδείξεις ουσιαστικής αύξησης του ΠΔΕ μέχρι και το 2019
- Με το νέο ΕΣΠΑ η κατεύθυνση πόρων σε έργα υποδομής είναι περιορισμένη, ενώ προτεραιότητα αποτελεί η ένταξη των υπό κατασκευή οδικών αξόνων και άλλων μεγάλων έργων που «πάγωσαν»
- Προκειμένου να αυξηθούν οι επενδύσεις σε υποδομές, κλειδί αποτελεί η ιδιωτική χρηματοδότηση μέσω συμβάσεων παραχώρησης

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Κατά την περίοδο 2007-2013 το ΕΣΠΑ συνεισέφερε € 9,8δισ. σε επενδύσεις υποδομών

ΕΣΠΑ 2007-2013

- Από το ΕΣΠΑ 2007-2013, οι διαθέσιμοι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για την χρηματοδότηση των υποδομών αγγίζαν τα €9,76 δισ. (48,80%)
- Συνολικά, 65 χλμ σιδηροδρομικών γραμμών και 740 χλμ δρόμων αναβαθμίστηκαν
- 988.701 άνθρωποι απέκτησαν πρόσβαση σε καθαρό νερό, καθώς και 358.292 άτομα απέκτησαν πρόσβαση σε αποχέτευση

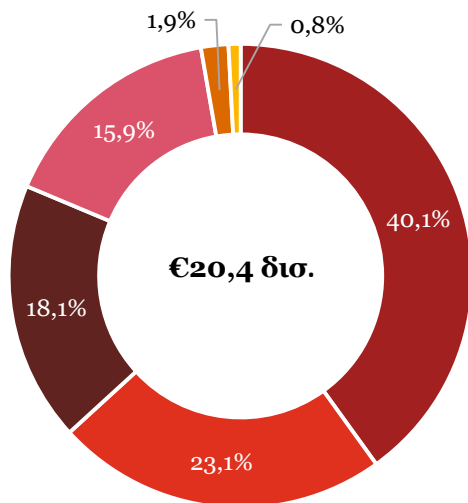
Διαθέσιμοι πόροι για υποδομές ΕΣΠΑ 2007-2013

Κατηγορίες	Κοινοτική Χρηματοδότηση (€ δισ.)	% του συνολικού ΕΣΠΑ
Μεταφορές	5,5	27,5%
Ενέργεια	0,9	4,5%
Προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων	2,7	13,3%
Τουρισμός	0,2	0,8%
Αστική και αγροτική αναγέννηση	0,5	2,3%
Σύνολο	9,8	48,3%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης

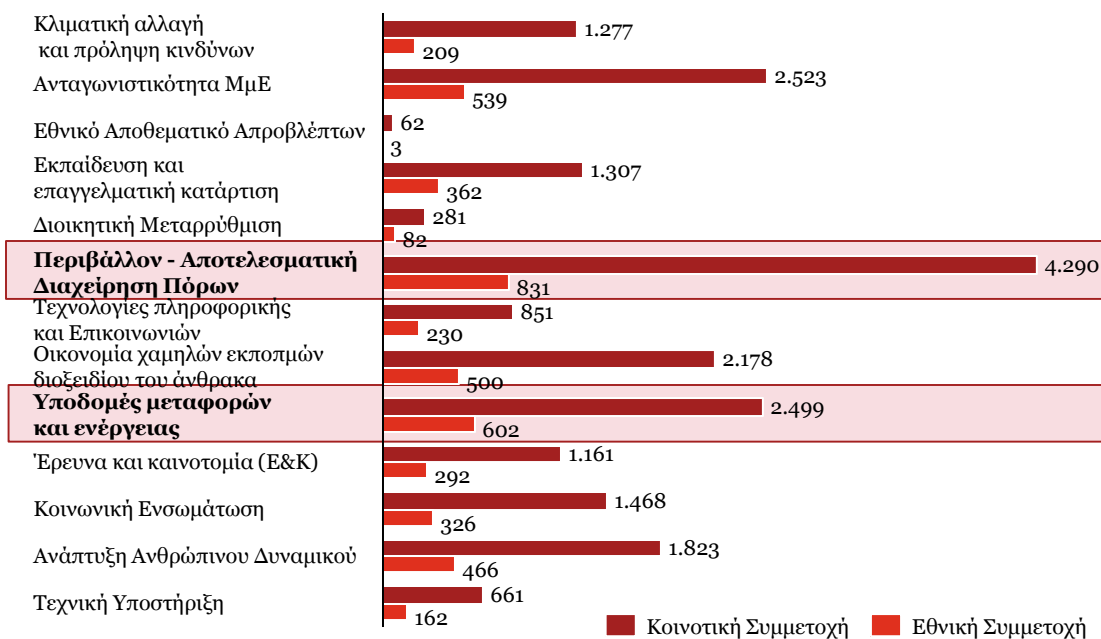
ΕΣΠΑ 2014-2020 – σε €8,2δισ. προσδιορίζονται οι συνολικοί διαθέσιμοι πόροι για υποδομές

Προϋπολογισμός ανά Ταμείο

■ ΕΤΠΑ ■ ΕΓΤΑΑ ■ ΕΚΤ ■ ΤΣ ■ ΕΤΘΑ ■ ΠΑΝ

Προϋπολογισμός ανά περιοχή δράσης (€εκ.)

- Οι συνολικοί διαθέσιμοι πόροι του νέου ΕΣΠΑ ανέρχονται σε **€ 20,4δισ.**, εκ των οποίων **€6,8δισ.** κατευθύνονται σε περιοχές έργων υποδομής
- Οι υποδομές που θα χρηματοδοτηθούν αφορούν κυρίως σε:
 - Υποδομές μεταφορών και ενέργειας
 - Προστασία του περιβάλλοντος
- Η εθνική συμμετοχή στις περιοχές δράσης υποδομών υπολογίζεται σε €1,4δισ.

Χρηματοδότηση ελληνικών έργων υποδομών

Κράτος & ΕΕ ~40%

- Παραδοσιακά, τα μεγάλα έργα χρηματοδοτούνται κατά περίπου **15%-20% από το Κράτος** ενώ η υπολειπόμενη χρηματοδότηση προέρχεται από **Ευρωπαϊκά κεφάλαια**
- Παραδείγματα έργων υποδομών με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση είναι το **ΕΣΠΑ 2014-2020 στην Ελλάδα** (€4,4 δισ.), ενώ το **Connecting Europe Facility (CEF)** θα διαθέσει **€ 50 δισ. σε Ευρωπαϊκές Χώρες** για έργα στις μεταφορές, την ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες.

Άλλες συνεισφορές του κράτους

- Περίπου το **25%** της χρηματοδότησης μέσω **συμβάσεων παραχώρησης** των μεγάλων αυτοκινητοδρόμων αφορά **έσοδα από διόδια**

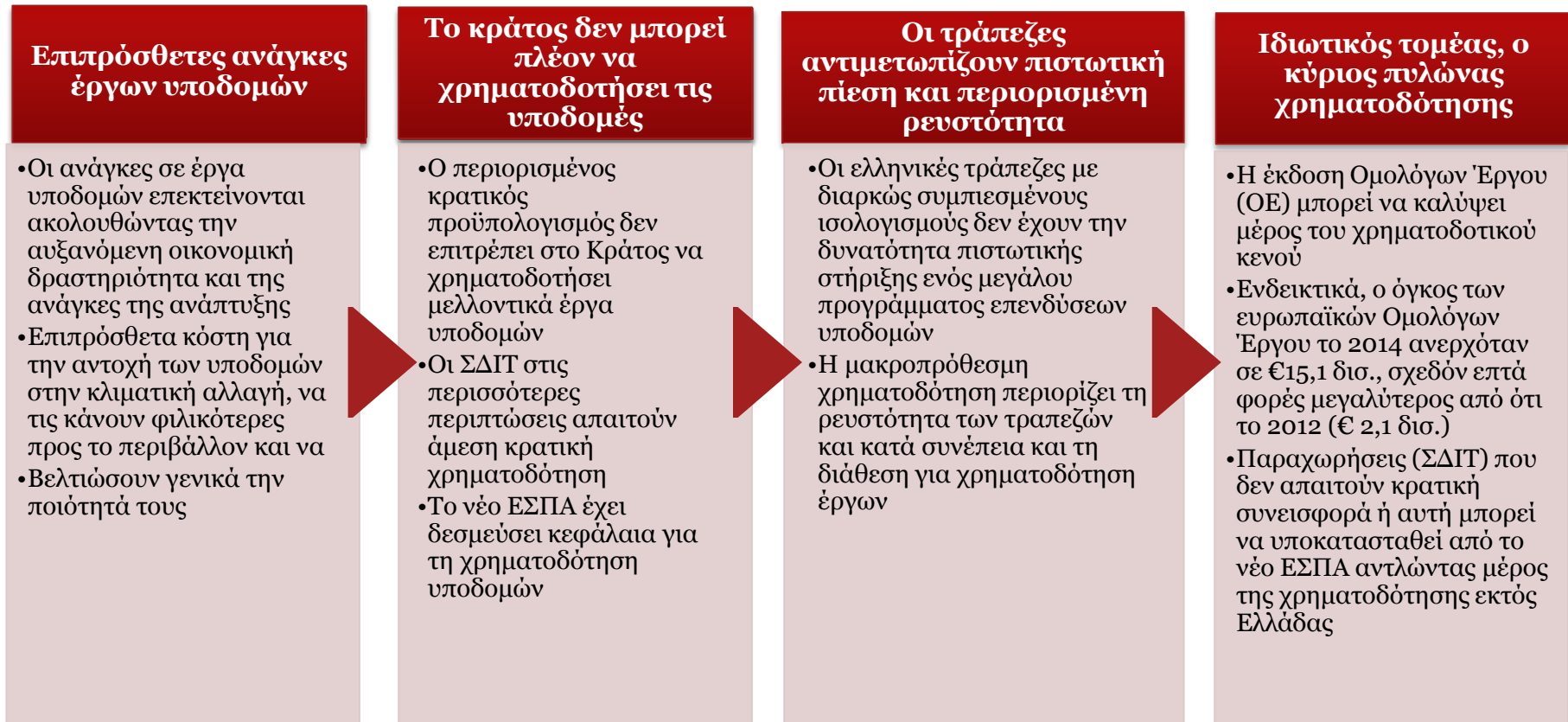
ΕΤΕπ και Τράπεζες ~45%-50%

- Βάσει της πολιτικής της **ΕΤΕπ**, η μέγιστη συμμετοχή της **περιορίζεται στο 50%** του συνολικού κόστους έργου
- Μεταξύ 2009-2013, η **ΕΤΕπ επένδυσε €7,9 δισ.** σε ελληνικά έργα υποδομών (17% στην ενέργεια, 31% στις μεταφορές, 8% στη διαχείριση αποβλήτων, 6% σε κοινωνικές υποδομές και 26% σε έργα μικρής και μεσαίας κλίμακας)
- Τον Νοέμβριο του 2015 η ΕΤΕπ παραχώρησε δάνειο ύψους **€ 285 εκατ.** για την εκτέλεση ενεργειακών έργων
- Η ΕΤΕπ συνεργάζεται με άλλες τράπεζες, είτε μέσω **συγχρηματοδότησης εγγυήσεις**
- Οι ελληνικές τράπεζες έχουν ανακοινώσει τη **χρηματοδότηση έργων υποδομών με €3 δισ.** (συμπεριλαμβανομένων του αεροδρομίου Καστελλίου, τοπικών αεροδρομίων, των υποθαλάσσιων τούνελ στη Λευκάδα και τη Σαλαμίνα)

Ιδιώτες ~ 10%-15%

- Παραδοσιακά, τα **ιδιωτικά κεφάλαια** συμμετέχουν με **λιγότερο από 15%** στον συνολικό προϋπολογισμό των έργων

Η ιδιωτική χρηματοδότηση είναι απαραίτητη για την ομαλή εξέλιξη των έργων, αλλά θα παραμείνει περιορισμένη μέχρι να βελτιωθεί ουσιαστικά το επιχειρηματικό κλίμα και να μειωθεί η πολιτική αβεβαιότητα

Συμπεράσματα

Συμπεράσματα

- Οι **παγκόσμιες επενδύσεις σε έργα υποδομών** εκτιμάται ότι θα κυμανθούν περί τα \$ 2,8 τρισ. ετησίως έως το 2030 ή 3,7% του παγκόσμιου ΑΕΠ
- Στην **Ελλάδα, οι επενδύσεις σε έργα υποδομών** ως ποσοστό του ΑΕΠ συρρικνώθηκαν από **3,7%** που ήταν το 2006 σε **1,1% το 2015**, υφιστάμενες συνολική απώλεια **€ 50 δισ. (€ 5,5 δισ. σε ετήσια βάση)**, καθώς επηρεάστηκαν σημαντικά από τη βαθιά ύφεση και τους δημοσιονομικούς περιορισμούς
- Οι επενδύσεις σε έργα υποδομών είναι ζωτικής σημασίας για την ελληνική οικονομία με υψηλό **οικονομικό πολλαπλασιαστή, της τάξης του 2x**, ο οποίος μπορεί να ενισχύσει την κατανάλωση και τις επενδύσεις σε άλλους κλάδους
- Η Ελλάδα βρίσκεται στην **24^η θέση** μεταξύ των χωρών της **Ε.Ε.** στη ποιότητα των συνολικών υποδομών, στην ομάδα χωρών με συστηματικά υποδεέστερη ποιότητα σε σχέση με τις χώρες της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης
- Ο αριθμός των προγραμματισμένων και ανεκτέλεστων έργων υποδομών έχει αυξηθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια της κρίσης – η αξία αυτών **ανέρχεται σε € 20,7δισ. μέχρι το 2022.**
- Το 2015 η εξέλιξη των περισσότερων έργων υποδομών καθυστέρησε
- Από τα συνολικά **78 έργα** που θα παραδοθούν μέσα στα επόμενα 6 χρόνια, τα **39** αφορούν **Δρόμους, Λιμάνια και Αεροδρόμια, 15** την **Ενέργεια, 12** το **Σιδηροδρομικό Δίκτυο** και **12** την **Υδρευση και Διαχείριση Αποβλήτων**
- Οι διαθέσιμοι δημόσιοι πόροι για **έργα επενδύσεων** για το 2016 είναι συγκρίσιμοι, σε ονομαστικά μεγέθη με αυτούς του 2002
- Η αυξανόμενη **ανάγκη για δαπάνες σε έργα υποδομών** σε συνδυασμό με την ιδιαίτερα **χαμηλή δυνατότητα κρατικής χρηματοδότησης** και τους **περιορισμούς των ελληνικών τραπεζών**, επιβάλλουν την αναζήτηση νέων χρηματοδοτικών μέσων
- **Ζωτικής σημασίας** για την αναζωογόνηση των επενδύσεων σε έργα υποδομών είναι η αποτελεσματική **απορρόφηση των προγραμμάτων του νέου ΕΣΠΑ**, η δημιουργία κινήτρων για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα με τη μορφή παραχωρήσεων και η σταδιακή αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης
- Η **ιδιωτική χρηματοδότηση** (ΣΔΙΤ και Ομόλογα Έργου) θα παραμείνει περιορισμένη μέχρι να βελτιωθεί ουσιαστικά το επιχειρηματικό κλίμα και να μειωθεί η πολιτική αβεβαιότητα

Στην PwC, στόχος μας είναι η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης στην κοινωνία και η επίλυση σημαντικών προβλημάτων. Είμαστε ένα δίκτυο εταιρειών σε 157 χώρες με περισσότερα από 208.000 στελέχη που δεσμεύονται να παραδίδουν ποιοτικό έργο στις ελεγκτικές, φορολογικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες που αναλαμβάνουν. Έχουμε γραφεία στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη και απασχολούμε περισσότερους από 900 εργαζόμενους. Πείτε μας τι έχει αξία για σας και μάθετε ακόμα περισσότερα στην ιστοσελίδα μας www.pwc.gr.

Η επωνυμία 'PwC' αναφέρεται στην εταιρεία μέλος του δικτύου στην Ελλάδα, και σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να αναφέρεται στο δίκτυο των εταιρειών μελών της PwC. Κάθε εταιρεία μέλος αποτελεί μια ξεχωριστή νομική οντότητα. Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επισκεφθείτε το www.pwc.com/structure.

© 2016 PwC. Με επιφύλαξη όλων των νομίμων δικαιωμάτων

PwC